

Mottagare

Tekniska nämnden

Drift av ÅVC**Förslag till beslut**

Tekniska nämnden beslutar att avfallsavdelningen ska driva verksamheten vid återvinningscentralerna i egen regi till dess att effekterna av det kommande införandet av hemsortering har utvärderats.

Sammanfattning

Tekniska nämnden tog i juni 2023 ett beslut om att anpassa öppettiderna för återvinningscentralerna (ÅVC), i syfte att effektivisera verksamheten och minska kostnaderna. Efter detta beslut genomfördes en upphandling för att hitta en extern aktör som kunde driva ÅVC-verksamheten. Tyvärr visade sig de inkomna anbudena vara betydligt högre än beräknat, vilket gjorde det omöjligt att gå vidare med upphandlingen utan att kraftigt öka kostnaderna för regionen och därmed för skattebetalarna.

För att säkerställa att Gotlands medborgare fortsatt har tillgång till viktiga återvinningstjänster, tog regionen över driften av de fem berörda ÅVC:erna från den 1 april 2024. Under den här övergångsperioden har en konstruktiv dialog hållits med de lokala utvecklingsbolagen i Fårösund, Klintehamn, Hemse och Ljugarn. Det har dock framkommit att de föreslagna öppettiderna inte är optimala för lokala entreprenörer och jordbrukare, vars arbetstoppar sammanfaller med ÅVC:ernas mest frekventerade öppettider.

Möjligheten att låta en entreprenör driva ÅVC:erna och samtidigt använda dem för företagsavfall har undersökts, men tyvärr visade sig detta inte vara genomförbart på grund av miljötillstånd, betalningsfrågor och logistiska utmaningar. Avfallsavdelningen fortsätter dock att undersöka alternativa lösningar till detta förslag.

En ekonomisk analys har visat att det är betydligt mer kostnadseffektivt att driva ÅVC:erna i egen regi. De faktiska kostnaderna är cirka 1,5 miljoner kronor lägre än de anbudspriser som erhöles i upphandlingen. Detta innebär att en hög servicenivå kan upprätthållas för medborgarna samtidigt som skattepengar sparas in.

Införandet av hemsortering under 2026, som kommer vara i fullt bruk från 1 januari 2027, kommer sannolikt att påverka kundernas krav och förväntningar av ÅVC:s verksamhet med avseende på tillgänglighet. För att kunna planera

resurser och eventuella upphandlingar på ett optimalt sätt är det klokt att avvakta en upphandling för drift av ÅVC innan vi går vidare med en upphandling.

Sammanfattningsvis har ett pragmatiskt och ekonomiskt ansvarsfullt förslag till beslut tagits fram som säkerställer att Region Gotlands återvinningstjänster fungerar väl för invånare, samtidigt som kostnaderna för regionen minimeras.

Ärendet har beretts i Avfallsberedningen 2025-04-02, beredningen ställer sig bakom förvaltningens förslag.

Ärendebeskrivning

Under perioden 2020-2023 uppgick de genomsnittliga årliga kostnaderna för att driva ÅVC till cirka 26,5 miljoner kronor. För 2024, efter att regionen tagit över driften, har de beräknade kostnaderna minskat till cirka 25 miljoner kronor. Den genomförda upphandlingen indikerade att kostnaderna skulle öka med cirka 400 000 kronor jämfört med tidigare år, vilket skulle ha lett till en total årlig kostnad på 27 miljoner kronor. Denna ökning berodde på de höga anbudspriserna. Genom att fortsätta driva ÅVC i egen regi, jämfört med de inkomna anbuderna, kan vi uppnå en årlig besparing på cirka 2 miljoner kronor. Med en mer effektiv planering och optimering av verksamheten, inklusive personalplanering och översyn av arbetsmaskiner, finns det potential för ytterligare kostnadsbesparingar utöver de redan identifierade 2 miljoner kronorna. Dessutom ger drift i egen regi kommunen större kontroll över kvaliteten på tjänsterna, servicen till medborgarna samt en mer långsiktig och hållbar utveckling av ÅVC-verksamheten, med möjlighet att anpassa sig efter framtida behov och miljökrav. Att driva ÅVC i egen regi ger ökad lokal förankring och möjlighet att anpassa verksamheten efter lokala förutsättningar och behov. Den kommunala personalens kompetens och engagemang är av stor betydelse för att säkerställa en effektiv och välfungerande ÅVC-verksamhet.

Bedömning

Barn- och genusperspektiv – Genom ett systematiskt kvalitetsarbete, där rådgivning och utbildningar för medarbetarna på ÅVC är inkluderande och lika, ges förutsättningar för kommande generationer att bidra till en hållbar framtid. Genom att integrera barn- och genusperspektiv i verksamheten skapas en mer tillgänglig och välkomnande miljö för alla medborgare. Till exempel säkerställer förvaltningen att ÅVC-området är säkert och pedagogiskt för barn, och att alla besökare bemöts på ett respektfullt och icke-diskriminerande sätt, oavsett kön. Detta främjar en mer hållbar och rättvis framtid.

Landsbygdsperspektiv – För att säkerställa likvärdig service och tillgänglighet för alla gotlänningar är Region Gotlands sju återvinningscentraler strategiskt placerade över hela ön, vilket möjliggör enkel återvinning både i städer och på landsbygden. Förvaltningen är medveten om de särskilda utmaningar som landsbygden står inför, såsom säsongsvariationer i avfallsmängder och längre transportavstånd. Därför anpassas tjänster och öppettider för att möta dessa

lokala behov. Genom att ha välplacerade ÅVC:er minimeras transportavstånden, vilket resulterar i lägre kostnader och minskad miljöpåverkan, samtidigt som det underlättar för gotlänningar att återvinna.

Ekonomisk konsekvensanalys – Denna analys visar att egen drift av ÅVC:erna resulterar i en besparing på 2 miljoner kronor per år jämfört med de lägsta inkomna anbuden i den nyligen genomförda upphandlingen. Besparingarna uppnås främst genom effektivare personalplanering, optimering av maskinparken och minskade administrativa kostnader. Denna uppskattade besparing på 2 miljoner kronor per år medför att avfallstaxan inte behöver höjas för driften av ÅVC:erna. Det finns en viss risk för ökade kostnader på grund av oförutsedda underhållsbehov eller förändrade avfallsvolymer, men dessa risker bedöms som låga och kan hanteras genom en flexibel budgetplanering. Avfallsavdelningen kommer fortlöpande att genomföra effektiviseringar och förbättringar i verksamheten, vilket kan leda till ytterligare kostnadsbesparingar.

Miljö- och klimatperspektiv – Genom att driva ÅVC i egen regi kan en mer effektiv avfallssortering säkerställas, vilket minskar mängden avfall som går till deponi och ökar materialåtervinningen. Detta leder till minskade koldioxidutsläpp och en mer cirkulär ekonomi. Egen regi av ÅVC:erna är en viktig del i regionens arbete för att nå Region Gotlands ambitiösa hållbarhetsmål och minska regionens klimatpåverkan. Avfallsavdelningen strävar efter att kontinuerligt förbättra verksamheten i linje med de senaste rönen inom avfallshantering och återvinning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2025-06-10
Tekniska nämnden 2023-06-21 (2023-06-21 TN §149)
Minnesanteckningar avfallsberedning 250402

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör